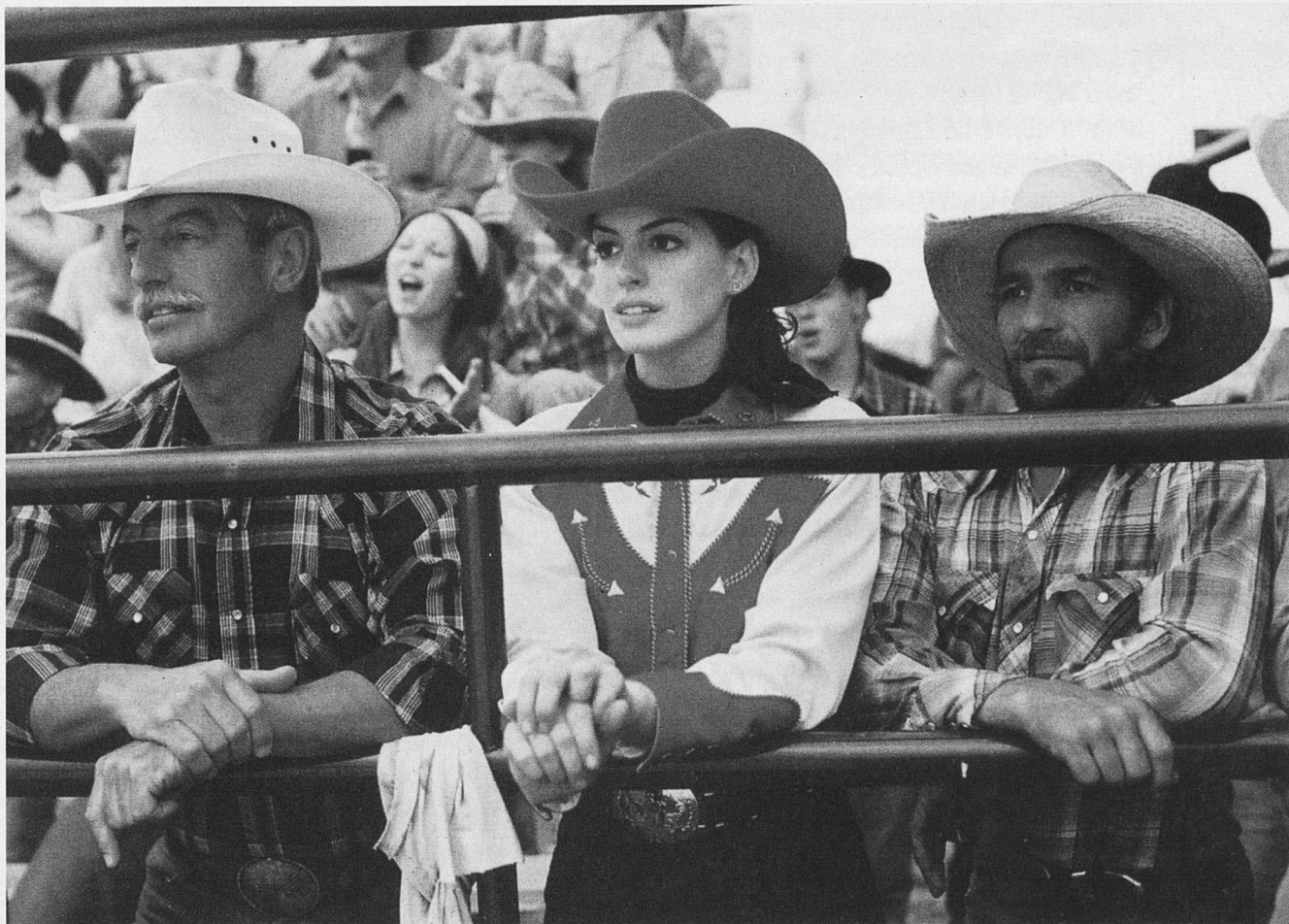

Missatge sense cine

Pere Antoni Pons

Brokeback Mountain.

És una tendència habitual en totes les arts, però on és més present —i amb uns rigors més dogmàtics i exagerats— és en el món del cinema. És la tendència a valorar *per se* l'esperit o les idees crítiques (políticament o socialment crítiques) que figuren en una obra d'art. Molts espectadors i, especialment, molts cinèfils i crítics professionals, encara consideren positivament —com si es tractés d'una virtut artística indiscutible— el fet que una pel·lícula transmeti als espectadors el que, en temps passat, se'n deia un missatge —un missatge que, per descomptat, ha d'encaixar en els motlles canònics i convencionals del progressisme. Com és obvi, aquesta tendència, simplista i vulgar, fa que s'acabi sobredimensionant d'una manera grotesca la qualitat de pel·lícules que, per dir-ho ràpid, no s'ho valen gens ni mica.

D'exemples actuals que provin això que dic, n'hi ha molts; abans, però, d'assenyalar-ne alguns, convé aclarir per què aquesta tendència és més habitual en cinè que no pas en literatura, posem. L'explicació, crec jo, és que en el món del cinema hi ha un poder central evident, la indústria de Hollywood, que ostentosa­ment exerceix de fill benaven-

turat i predilecte del gran poder polític i socio-econòmic que predomina en el món d'avui, el qual, segons la ressentida visió progressista occidental (sobretot europea) encarna el conservadorisme més malèfic i culpable. Aquest poder tan espantosa­ment conservador és el dels Estats Units d'Amèrica, amb els seus representants tan intractables i la seva *way of life*, tan exportada i tan festivament assumida per gairebé tothom. En qualsevol cas, la qüestió és que Hollywood té, diuen els seus detractors, unes característiques —morals, estètiques, polítiques— prou definides i globals com per marcar molt clarament quins són els diferents bàndols en guerra (qui va a favor d'ells i qui hi va en contra). Aquest fet, que no passa en cap de les altres arts —en literatura hi pot haver *best-sellers*, però no representen una força omnipresent, articulada i dominant, com en el cas del cine comercial americà—, obliga els cinèfils fastuosament polititzats a actuar en conseqüència; és a dir: els obliga a cercar o a crear unes altres pel·lícules —uns altres emblemes— que els serveixin per contrarestar els efectes, ideològics i morals, de les pel·lícules de Hollywood. Etcètera.

Tres exemples de pel·lícules actuals sobredimensionades pel públic i per la crítica a causa dels seus valors no cinematogràfics —això és: a causa del seu teòric valor com a document crític, com a símptoma d'una realitat i com a denúncia de les injustícies comeses en i per aquesta realitat— són *Brokeback Mountain* d'Ang Lee, *Syriana* de Stephen Gaghan i *Paradise Now* de Hany Abu-Assad.

Publicitàriament, *Brokeback Mountain* s'ha volgut vendre com la subversió del gènere mascle i masclista per excel·lència —el western— pel simple fet de presentar una història d'amor entre protagonistes homosexuals, quan en veritat —en profunditat, que és el que hi ha quan es transcendeix el morbo fàcil i falsari de la superfície— només és una pel·lícula convencional i bastant tòpica, que té més de melodrama que no de western, que presenta una factura correcta i està molt ben interpretada però que, a la fi, resulta absolutament previsible, no té sorpresa ni valentia ni lucidesa, de la mateixa manera que no gosa anar més enllà dels paràmetres de l'artesania —tan estètica com ideològica i emocional— més estrictament llampant o eficaç. Com que (semblava que) anava en favor de la causa homosexual, però, ja havia de ser obligatòriament valorada. Amb tot, almenys la pel·lícula d'Ang Lee és cinematogràficament digna, cosa que no poden argüir els

responsables de les altres dues pel·lícules abans citades. Perquè ni *Syriana* ni, encara menys, *Paradise Now* tenen el més mínim sentit dels recursos més elementals del bon cinema: ni del que significa contar una història, ni del que significa donar vida a uns personatges que, amb els seus tràfecs i conflictes, diuen els nostres tràfecs i conflictes. I, tanmateix, tant l'una com l'altra han estat generosament elogiades, perquè tracten sobre la cara més fosca del capitalisme —la primera— i sobre el suposat heroïsme, criminal però comprensible, dels terroristes suïcides palestins —la segona. (Tant l'una com l'altra són, tothom ho sap, dues de les causes més emblemàtiques de la progressia contemporània.)

I tot plegat —elogis infundats o malentès cinèfil— s'esdevé tan sols perquè hi ha una gent que, deliberadament o per pura inèrcia, confon la suposada bondat ideològica o moral (ells en diuen dissidència) amb els triomfs de l'art... Uns triomfs que, quan ho són de veres, ben segur que són dissidents: de l'estupidesa i del mal gust, però. I és que, en cine, les veritats complexes i tortuoses de què estan fetes la vida i la realitat no es troben mai en els pamflets ni en les gosadies prefabricades. Només es troben —només!— en les grans pel·lícules. Steven Spielberg —amb *Munich* ho ha tornat a demostrar— això ho sap perfectament. ■

Syriana.

